

Studia Generalia 2010

HYVÄÄ ELÄMÄÄ ETSIMÄSSÄ

Helsingin yliopisto 4.3.2010, Porthania PI (Yliopistonkatu 3), klo 17.00–19.00

MERKITYSTÄ JA MIELENRAUHAA

Päätoimittaja Tapani Ruokanen

Hyvä elämä – suomalaisten mielestä

Viime vuonna Suomen Kuvalehti kysyi lukijoiltaan, mitä on hyvä elämä. Saimme vastauksia sekä kirjeinä että kuvina. Pohtijoitten joukkoon mahtui sekä maan hiljaisia että yhteiskunnallisia vaikuttajia, sairaita ja terveitä, ihmisiä erilaisissa elämäntilanteissa, tyytymättömiä, mutta sellaisiakin, jotka tunnustivat olevansa juovuksissaan elämän hyvyydestä. Kaksi kolmesta keskustelijasta oli naisia. Osa oli köyhiä, jotkut hyvin toimeentulevia.

Tämä ei tietenkään ollut mikään läpileikkaus Suomen kansasta tai tutkimus suomalaisten mielipiteistä - olipahan vain mahdollisuus kertoa, mikä minusta tuntuu hyvältä elämässäni. Saimme kokonaisia elämäntarinoita, mutta myös hyvin lyhyitä kommentteja: jollekin hyvän elämän määritelmäksi riitti kirjasto tai yksi onnen hetki. Joku kirjoitti elämänskatsomuksestaan. Valokuvissa heijastuivat elämän iloiset hetket, luonto, lapset ja vapaa-aika.

Toimittaja Susan Heikkinen tiivistä artikkelissaan (Suomen Kuvalehti 29/2009) viisi pääviestiä, jotka erottuivat lukijoittemme lähettämien kirjeiden ja kuvien kokonaisuudesta:

1. Hyvä elämä on pään sisäistä - asennekysymys
2. Hyvä elämä ei ole helppoa - siihen sisältyy myös kärsimys: se on onnen opastenuoli ilon viivan alla. Vaikka moni oli kokenut lähiomaisen, puolison tai lapsen kuoleman, vammautunut tai sairastunut - juuri hän vaivautui kirjoittamaan hyvästä elämästä.
3. Hyvä elämä on nykyhetkessä elämistä, pienestä ja tavallisesta iloitsemista - ei oleilua tulevan odotuksessa tai menneen muistelussa.
4. Hyvä elämä on suhteita toisiin ihmisiin, puolisoon, perheeseen, ystävänsä, yhteisöön.
5. Raha ja omaisuus on yliarvostettu sivuseikka. Hyvään elämään riittää, että tulee toimeen. Liika omaisuus jopa estää hyvää elämää. Sana vaatimattomuus saa uuden kaiun: on elintaso, ettei vaadi.

Palautteen voi tiivistää myös näin: ihmisen elämä on hyvä, kun sillä on merkitystä, tarkoitusta. Sodankäyneet jälleenrakentajasukupolvet sopivat, miten tehdään hyvinvointiyhteiskunta, joka on oikeudenmukainen, tarjoaa ihmiselle mahdollisuuden kasvaa, saada koulutusta ja tulla niin hyväksi kuin häneen kätkeytyt mahdollisuudet sallivat. Sukupolvet ennen meitä onnistuivat erinomaisesti - olemme kokeneet huikean nousun, työ ei ollut turhaa.

Suora lähetys ja videotallenteet internetissä, osoitteessa video.helsinki.fi/studia/.
Luentojen lyhennelmät ja luentosarjan ohjelma löytyy osoitteesta www.helsinki.fi/vst.
Luentosarjan luennot julkaistaan kirjana Vapaan sivistystyön toimikunnan julkaisusarjassa.
Tilaukset: (09) 191 58063 (toimisto), vst@helsinki.fi tai [www-sivuilla www.helsinki.fi/vst](http://www-sivuilla.www.helsinki.fi/vst).

Nyt pitää sopia, miten jaetaan tekemistä, merkityksellisyyttä ja työtä aivan uudella tavalla. On tietysti edelleen paljon kärsimystä, mutta se ei vielä merkitse hyvän elämän puuttumista - päinvastoin: elämän hyvyys saattaaakin piirtyä juuri kärsimysten taustaa vasten täyte- läisenä, yltäkylläisenä. Elämälle antaa merkitystä edelleenkin taistelu kärsimyksen lievittä- miseksi, vähempiosaisen auttamiseksi, oikeudenmukaisuuden toteuttamiseksi. Ihminen haluaa liittää pienen elämänsä suureen merkitykseen.

Suuressa uhrivalmiudessa on myös vaaransa: erilaiset poliittiset agitaattorit ovat aina ky- enneet käyttämään hyväkseen ihmisen tarvetta kokea oma elämänsä merkittävänä mah- dollisuutena antaa se pois vielä suuremman asian vuoksi.

Arkisessa elämässämme kovien aineellisten tavoitteiden lisäksi uutta merkitystä saa yhtei- sen ajan jakaminen, kokemusten ja yhdessä iloittamisen, seurustelun merkitys. Mutta ky- se ei ole vain pehmoilusta, sosiaalisista suhteista. Hyvä elämä on ilon ja surun, kokemus- ten ja kohtaamisten mielenkiintoinen, ihana matka, kuten eräs lukijamme kiteytti. Tai näin: tulee olla jotain tehtävää, jotain rakastettavaa, jotain toivottavaa.

Nykyajan hyvään elämään kuuluu merkityksellisyys myös vanhuksille, vammaisille ja muil- le sivuun vetäytyville - tehtävä yhteiskunnassa. Lukijamme kiteyttivät tämän esimerkiksi näin: ihminen kokee olevansa arvokas olento, taloudellinen perusturva on kunnossa, voi elää kannustavien ihmisten kanssa myönteisissä suhteissa, toteuttaa oman elämänsä tar- koitusta. Itsemääräämisoikeus ja osallisuus elinympäristöön ovat sopusoinnussa - täm- möinen on hyvää elämää.

Käsite "subjektiivinen vastuu" on myös uusi, sillä tähän asti on puhuttu vain yhteisvastuus- ta. Maahanmuuttajien, osatyökykyisten ja eläkeläisten pienikin työpanos luo heidän elä- määnsä merkityksellisyyttä. Julkisten instituutioiden pitäisi rakentaa koko kansakunnan elinvoimaa.

Hyvä elämä on tavallista elämää, jokaisen ulottuvilla - ei vain rikkaiden, viisaiden tai kau- niiden. Suomi on rakennettu köyhyyden keskeltä vain muutaman sukupolven aikana taval- lisen ihmisen sankaruudella.

Kuten lukijamme sanoo: hyvä elämä on koettu elämä, se on pysyvää pääomaa. Hyvän elämän tavoittelija sietää itsensä ja lajikumppaninsa sellaisina kuin he ovat, kokee yhteen- kuuluvuutta, hyväksyntää, rakkautta, tekee virheitä ja oppii, korjaa virheensä jos voi, kiittää ja pyytää anteeksi, ansaitsee toimeentulonsa taipumuksiaan vastaavalla työllä.